

प्राश्निक कोड क्र. 12/2611.0.

परीक्षा का नाम:—पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय वेद

विषय कोड 1219

माध्यम स्वरूप

कुल प्रश्न
समय—3 घण्टा

पृष्ठ क्र.—01

प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

पूर्णांक 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र०1 उ०1	6 x 1 = 6
अनिष्ट बिकल्प चित्वा लिखतु ? (उत्तराणि)	
① यजुर्वेदस्य	
② पारस्करः	
③ वर्णोच्चारणस्य	
④ 40	
⑤ 10	
⑥ व्याकरणम्	
प्र०2 उ०2	6 x 1 = 6
रिक्त स्थानं पूरणीयम् — (उत्तराणि)	
① अपौरुषेयः ।	
② भास्करः ।	
③ प्रयः ।	
④ अष्टमे ।	
⑤ कांडेष्टु ।	
⑥ सुतपम् ।	
प्र०3 उ०3	6 x 1 = 6
युग्म सम्मेलनं कुरु — (उत्तराणि)	
① पयः —> अष्टविक्रतिः	
② रुद्रः —> आग्निदेवः	
हस्ताक्षर	

प्राशनिक कोड क्र. 12/26110

परीक्षा का नाम:—पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

पृष्ठ क्र.— 62

प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

विषय: वेद

विषय कोड: 1219

माध्यम: संस्कृत

कुल प्रश्न:

समय—3 घण्टा

पूर्णांक: 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
3 शतपथ —→ ब्राह्मणम्	
4 कात्यायनः —→ श्रौतसूत्रम्	
5 भास्कराचार्यः —→ वर्णविचारः	
6 आर्यभट्टः —→ ज्योतिषम्	
प्रश्न 4 सत्य कथनानां समूह 'आम' असत्य कथनानां समूह 'न' इति विश्वन्तु ?	7 × 1 = 7
(उत्तराणि)	
1 "न"	
2 "आम"	
3 "न"	
4 "आम"	
5 "आम"	
6 "आम"	
7 "न"	
प्रश्न 5 दृष्टवान्येन उत्तराणि लिखत	7 × 1 = 7
(उत्तराणि)	
1 ऋषयः मन्त्रं दृष्ट्वा न च कर्तारः।	
2 "इन्द्रोऽस्मिन् अस्ति" इति वाक्ये।	
3 "वाचा विरूपा विमला" इत्येवम् ऋग्वेदे अस्ति ?	
4 त्रयं भागाः	
हस्ताक्षर	

परीक्षा का नाम: — पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

विषय: वेद

विषय कोड: 1219

माध्यम: संस्कृत

कुल प्रश्न:

समय—3 घण्टा

पूर्णांक: (100)

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्रश्न 5: अथर्ववेद प्रातिशाख्ये चतुरध्यायाः सन्ति । प्रश्न 6: सप्त ध्रुवनि सन्ति । प्रश्न 7: षड्विंशति अध्यायाः सन्ति । प्रश्न 8: मन्त्रश्रुति विधेयाः लिखत (उत्तराणि)	10 x 2 = 20
1. यम्बके ध्याजामहे सुगन्धिमुष्ण्डिर्वक्त्रम् । उल्बान्मुष्ण्डिर्वक्त्रम् । 2. यज्जेन यज्जमय जन्तु देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् । ते ह्यनाकम्भमानः सचन्त प्रपूजसाध्याः सन्ति देवाः ॥ 3. परिं वौजं पतिः कैर्विर्भिर्ह्यन्यैरुमीत् । दैर्द्युर्देवानि दैर्द्युषे ॥ 4. उडुं के जाते वैदसं देवं वेदन्ति केतवः । द्विषो विरिण्यः सूर्यम् ॥ 5. उत स्मसास्य द्रवतस्तु रण्यतः पठन् न वेदन्तु वातिप्रगर्हिम् । श्मेनस्येव द्रवजरोऽ अङ्गु सम्परिदधिवक्राङ्गः सहोर्जो तरित्रहस्वाहा 6. मही द्यौश्च पृथिवी च नः इमं ध्वजाम्भेमिर्वक्षताम् । पिपृतान्नो अरी ममिह ॥ 7. स्वस्ति नः इन्द्रो बृहश्रवाह स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाह । स्वस्ति नः रुद्राश्च भवो विश्वतम ॥ 8. श्रीश्वेतलक्ष्मीस्वपत्न्या बहोरत्रे पापये	हस्ताक्षर

परीक्षा का नाम:—पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय वेद

कुल प्रश्न विषय कोड 1219

समय—3 घण्टा

पृष्ठ क्र.— 04

प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

माध्यम संस्कृत

पूर्णांक . (100)

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्रश्न 7	6 x 3 = 18
इष्टानिष्ठाणा मुम्माऽश्वाणसर्वलोकम् इष्टाणा ॥ ७. अग्निभूतदिवः ककुपतिः पृथिव्याऽअमम् । उत्पाद्यते तस्य सिधिवन्ति ॥ १०. नमस्ते रुद्रमन्यवऽ उतोऽ इष्टे नमः । वाहुभ्यामुत्तरे नमः प्रश्न 7 लघुतरलीय प्रश्नाः ? (उत्तराणि) १. मन्त्रसूक्तार्थः अस्य विराट् पुनरुक्त्य सृष्ट्याः भाषणः । सुरभमासीत्, अश्वीत्, सुखात्, भाषणः समुत्पन्नाः क्षत्रियाः । भुजाब्ज्याः समुत्पन्नाः वैश्याः, जङ्घाब्ज्याः समुत्पन्नाः पदभ्यां क्षत्राः । समुत्पन्नाः क्षत्रिः । २. भूयाददेः क्रमः सम्यगन्ता दुर्ध्वारयेति । वर्गे वा अन्विता यत्र पठनं सः क्षत्रः स्मृतः । ३. क्रममुक्त्वा विपर्ययः पुनरुक्त्यक्रममुत्तरम् । अर्धवादेव मुन्त्वोन्त्यक्रमद्वये ऽभिधीयते ॥ १ । पुनरुक्त्य पुनरपि आदिता । आरभ्य क्रमुच्चरेत् । स्वर्गे पूर्वाध्वनिर्क्रमसम्बन्धेनोक्ता यदर्थः क्रममुक्त्वा ॥ पूर्वाध्वनिः नादिपदार्थार्थः विपर्ययः सोऽनं वास्ति मुक्त्वा ॥	

हस्ताक्षर

परीक्षा का नाम:—पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय
विषय वेदः
कुल प्रश्न
समय—3 घण्टा

पृष्ठ क्र.—05
प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर
माध्यम

विषय कोड 1219

पूर्णक

100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक

प्रश्न के लिए अधिकतम अंक

4. सामवेदस्य बह्विंशत्यांशानि सन्ति यथा ।
पञ्चविंशं शाख्यम् षड्विंशं शाख्यम्, राश्यं शाख्यम्
सामविधानं शाख्यम्, आर्षेयं शाख्यम् च ।

5. पादशोर्ध्वचशो वापि सतोक्त्वा दण्डवद्वार ।
अथोर्ध्वचशोः पदयोर्दण्डवत्सहितपदमेव ।।
सतोक्त्वा श्वो विहितो अग्नीहोत्रम् ।। सतोक्त्वा श्व इति वापि ।।

6. अनां रुहाभिषेकं मनोयान्त्रितं फलं प्राप्नुवन्ति ।

7. शुक्लं यजुर्वेदस्य आदिमं अध्याये ईशावर्योपनिषद्
आसीत् ।

प्रश्न

दीर्घ उत्तरीय प्रश्न 2

(उत्तराणि)

5x4=20

1. सामवेदस्य महत्त्वम् — सर्वेषु वेदेषु योपनिषत्सु सामवेदस्य उत्तममयं
स्थानं महत्त्वपूर्णं दृष्टव्यम् । तयमा बृहदेवतत्वात् सामानि यो
वेति स्य वेदं तत्त्वम् । ऋग्वेदेऽपि यो जागार तमृन्, उग्रयज्ञे
यो जागार तमु सन्मामि सामानि आहि ।

2. देव सवितुं प्रद्युम्नं प्रद्युम्नं पतिम् ।
विद्योर्गन्धर्वं केतुं केतुं नह पुनातु ।
स्वदत्तु स्वाहा ।

हस्ताक्षर

प्राशनिक कोड क्र। 2/2611.0

परीक्षा का नाम:—पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

पृष्ठ क्र.— 06

प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

विषय

वेदः

विषय कोड

1219

माध्यम स्वर-ध्वनः

कुल प्रश्न

समय—3 घण्टा

पूर्णांक . 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
3	गवादि प्रातिपदिकं (नाम) आर्गवे (ध्रुवगोत्रीयम्) आह्वये। आदिगिर्वाणं (आख्यातम्) आरडाजं आरडाजं गोत्रं (अरडाजं गोत्रीयम्) कथ्यते। प्रादयो उपसर्गा वासिष्ठा (वासिष्ठा गोत्रीया) अमिषीयन्ते। प्रादयो निष्ठाश्च अथपा (अथपा गोत्रीया) निगद्यन्ते।।
4	अथर्ववेदस्य महत्वं पुरुषं देवज्ञानविज्ञानरूपोऽयम् अथर्ववेदः विधत्ते स्वरश्मिन् श्रवणेन श्रुतिः अथर्ववेदस्य यः ज्ञाता तस्य वा अथर्ववेदस्य महत्वं प्रतिपादयति यस्य राज्ञो जनपदे अथर्वः क्षान्तिपारागः। निराल्यादि तद्वाङ्मयं वर्धते तिरुपद्वयम्।।
5	बुद्धिमान् आचार्यो राजावल्भ्यः समुचितपाठ-विद्वेये वेदाध्ययनेषु मंगलकामनया तदेतत् प्रोक्तं स्वरभक्तिविषयकं लक्षणं कृतवान् आस्ति।।
6	मही धुलोकः शूलोऽयं अश्माकम् इमं यसां परिपूर्णं कुर्वन्तु। भरणीं हिस्वपशुधात्सादिभिः स्वर्गमग्रे अल्पीयं गृहं पूरयाम।।
7	वेदाङ्गेषु कल्पसूत्रस्य महत्वं लिखतः (उल्लासो) कल्पसूत्रः— वेदाङ्गेषु कल्पसाहित्यम् महत्वं अत्यधिकं वर्तते। कल्पसूत्राणां प्रादुर्भावः स्वयम् आर्यसूत्रार्थः सह सम्बन्धः वर्तते।

हस्ताक्षर

प्राशनिक कोड क्र. 12/26/11.0

परीक्षा का नाम:—पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

पृष्ठ क्र.— 07

प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

विषय वेद

विषय कोड 1219

माध्यम संस्कृत

कुल प्रश्न
समय—3 घण्टा

पूर्णांक 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्रश्न 10	5
प्रश्न 10	5

कल्पसूत्रम् संक्षिप्तम् स्वयं व्यवहारोपयोगी
सूत्रम् आस्ति। कल्पसूत्राणां ननु च भाष्येषु
विभाजनं कृतम्। १०१) शौचसूत्रम् २) गृह्यसूत्रम्
३) धर्मसूत्रम् ४) शुल्बसूत्रम्।

आचार्य याज्ञवल्क्यस्य परिचयं ददातु?

(उत्तराणि)

याज्ञवल्क्यस्य द्वौ पत्न्यौ स्तः सौम्येयी कात्यायनी च।
विद्या ग्रन्थेषु याज्ञवल्क्यः विश्वामित्रस्य आक्षिप्तः
अपत्यार्थं सः याज्ञवल्क्यः पाण्डसनेयः अपि कुप्यते।
याज्ञवल्क्यस्य अङ्गवैश्विने विद्वद्भिः विचार्यते तदुत्तरं
यज्ञस्य वल्कलं वक्ष्यति स याज्ञवल्क्यः।
याज्ञवल्क्यस्य निवासस्थानं मिथिला इति
ज्ञायते तथा च तस्य कर्मस्थानं मल्लभारतं इत्येव
सौराष्ट्र इति मन्यते।

हस्ताक्षर

(Signature)